Yüksel BİNİCİ
TEMAD Genel Başkan Yrd.

TÜRK KADININA SEÇME ve SEÇİLME HAKKININ VERİLMESİ

1926 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilerek yürürlüğe giren ve Türk kadınını adeta esaret zincirinden kurtaran medeni kanun ile bugünkü edinilmiş kadın haklarının temeli oluşturulmuştur.

Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kadın hakları konusundaki düşünceleri ve gerçekleştirdiği devrimleri bugün dünyanın ileri seviyede olan ülkeleri ve Birleşmiş Milletler Teşkilatının yaymaya ve uygulamaya çalıştığı konular arasındadır.

1926 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilerek yürürlüğe giren ve Türk kadınını adeta esaret zincirinden kurtaran medeni kanun ile bugünkü edinilmiş kadın haklarının temeli oluşturulmuştur.

Türk kadınlarına seçme ve seçilme hakkı ilk kez 3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'yla sağlanmıştır. Kanunun 23. ve 24. Maddeleriyle Türk kadınına belediye meclisleri için seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.

26 Ekim 1933 tarihinde 442 sayılı Köy Kanununun 20. Maddesinde yapılan değişiklikle kadınlara Köy muhtarı ve azaları için yapılan seçimlerde seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.

Kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakları ise 5 Aralık 1934'te yapılan Anayasa değişikliği ile tanınmıştır. 10. ve 11. Maddelerde yapılan değişiklikler bu konudaki kadın erkek eşitliğini sağlamıştır.

Madde 10- On sekiz yaşını ikmal eden her erkek Türk mebu'san intihabına iştirak etmek hakkına haizdir.

(5 Kanunuevvel 1934 tarih ve 2599 sayılı Kanun'la aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.)

Madde 10 – Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk meb'us seçmek hakkına haizdir.

Madde 11 – Otuz yaşını ikmal eden her erkek Türk, meb'us intihab edilmek salahiyetine haizdir.

(5 Kanunuevvel 1934 tarih ve 2599 sayılı Kanun'la aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir)

Madde 11 – Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk meb'us seçilebilir.

Böylece Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk kadın ve erkeğinin ortak eseri olduğu vurgulanmış, kadına yeni bir bakış açısı getirilmiştir. 5 Aralık 1934 Türk kadının statüsünde ileri bir dönemeç olarak tarihe yazılmıştır. Bu tarihte TBMM kadınlara seçme ve seçilme hakkını tanıyan yasayı kabul ederek,Türk kadının yasalar önündeki kısıtlı statüsüne kaynaklık eden gerici ve geleneksel anlayışa da en büyük darbeyi vurmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk kadın ve erkeğinin ortak eseri olduğu vurgulanmış, kadına yeni bir bakış açısı getirilmiştir. 5 Aralık 1934 Türk kadının statüsünde ileri bir dönemeç olarak tarihe yazılmıştır. Bu tarihte TBMM kadınlara seçme ve seçilme hakkını tanıyan yasayı kabul ederek, Türk kadının yasalar önündeki kısıtlı statüsüne kaynaklık eden gerici ve geleneksel anlayışa da en büyük darbeyi vurmuştur.

Türk kadınına 1930'larda sağlanmış olan seçme ve seçilme hakları birçok ülkede çok daha sonraki yıllarda verilmiştir. Kadınlar siyasal haklarına, Fransa'da 1944, Belçika'da 1948, İsviçre'de 1971, İtalya'da 1945, Arjantin'de 1947, Çin'de 1947, Yunanistan'da 1952, Mısır 1956 ve Ürdün'de 1974'te kavuştular.

Türkiye'deki erken alınan bu haklara rağmen ülkemizde bugün kadın siyasetçilerin siyasetteki etkinlik derecesi yukarıdaki sayılan diğer ülkelere göre çok daha geridedir. Etkinliklerini arttıracakları bir ortam sağlanmadığı için Türk kadını kendisine tanınan haktan gerektiği ölçüde yararlanamamıştır.

1930 Artvin Yusufeli ilçesinin Kılıçkaya Beldesinde ilk kadın belde belediye başkanlığına Sadiye HANIM seçilmiştir.

İlk kadın İl belediye Başkanı 1950 yılında Mersin'de Mufide İLHAN olmuştur.

26 Mart 1971 tarihinde ilk kadın bakan olan Türkan AKYOL Sağlık bakanı olarak atandı.

25 Haziran 1993 tarihinde Türkiye'nin ilk kadın başbakanı Prof.Dr. Tansu ÇİLLER oldu.

Geçmişten bugüne bakıldığında iktidarların en güçlü olduğu dönemler kadınların en fazla seçildiği dönemlerdir. Bu bir tesadüf değildir. Toplumumuzda kadınların yeterince temsil edilememesi ve örgütlenememesi büyük bir yaradır. Yapılan bazı araştırmalara göre toplumun büyük bir bölümü, kadınlarımızın siyasette daha da çok yer almalarını istemektedir.

Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı ilk kez 3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'yla sağlanmıştır. Kanunun 23. ve 24. Maddeleriyle Türk kadınına belediye meclisleri için seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.